

Klimaat en energie

Plan van aanpak - derde ronde pMIEK

Provincie Drenthe

waterstof

windenergie

zonenergie

groengas

Juni 2025

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

A decorative graphic consisting of a solid teal horizontal bar spanning the width of the page. Above and below this bar are several overlapping circles in various shades of teal and light blue, creating a modern, abstract design.

Klimaat en energie

Plan van aanpak - derde ronde pMIEK

Provincie Drenthe

Inhoudsopgave

1. Introductie	7
1.1. Aanleiding	7
1.2. Het doel van het plan van aanpak derde ronde	8
1.3. Evaluatie pMIEK 2.0	8
1.4. Gebiedsgerichte aanpak	9
2. pMIEK 3.0 nader bekeken	11
2.1. Doel en werking pMIEK 3.0	11
2.2. Aanpassingen t.o.v. pMIEK 2.0	12
2.3. Uitgangspunten ontwikkeling pMIEK 3.0	14
2.4. Stappenplan en mijlpalen naar oplevering van pMIEK 3.0	16
2.5. Organisatie	18
Bijlage 1 - Evaluatie pMIEK 2.0 proces	23
1. Uitkomsten van gestelde vragen	25
2. Uitkomsten enquête en interviews	30
3. Aanbevelingen	31
Bijlage 2 - Werkwijze WIP	33
1. Aanleiding	35
2. Aanbevelingen vanuit de evaluatie	35
3. Doel van de WIP	36
4. Uitgangspunten	36
5. Werkwijze	36
6. Producten van de WIP	37
7. Besluitvorming pMIEK	37

1. Introductie

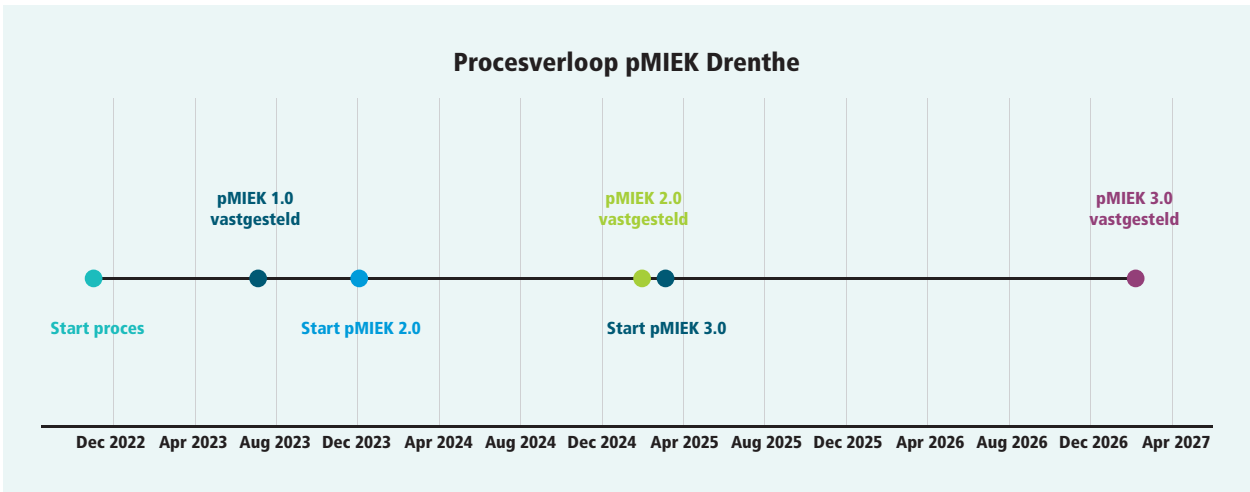
1.1. Aanleiding

De energietransitie vraagt om ingrijpende aanpassingen van ons energiesysteem. De groei van duurzame bronnen en elektrificatie leidt tot een sterk toenemende en meer diverse behoefte aan energie-infrastructuur. De vraag ernaar overstijgt de komende tijden het aanbod. Dit leidt tot schaarste en benodigde keuzes. En vraagt ook om aanpassing van de manier van ontwikkeling van de energie-infrastructuur. Namelijk meer in samenhang met herzieningen in ruimtelijke plannen, wetgeving en beleid, en vanuit een integrale benadering van het heel energiesysteem.

De provincies vervullen hierin een regierol vanwege de bovenlokale en bovenregionale aard van de opgave, en de integrale scope daarvan. Tevens vragen de keuzes die in het pMIEK worden gemaakt een democratische legitimering. In Drenthe is een Energyboard in het leven geroepen. Dit is het bestuurlijke afstemoverleg van provincies, gemeenten, netbeheerders, het ministerie van KGG/EZ, cluster 6 en de RES over het onderwerp energie-infrastructuur.

De Energyboard werkt aan energie-infrastructuur langs drie sporen:

1. Versnellen van de realisatie van energie-infrastructuur
2. Slimme oplossingen voor betere benutting van bestaande energie-infrastructuur
3. Integraal programmeren van het energiesysteem

Figuur 1: procesverloop pMIEK Drenthe

Voor dat derde spoor is de Werkgroep Integraal Programmeren (hierna: WIP) een cruciale schakel. De WIP maakt onderdeel uit van het Drents Actieprogramma Netcongestie (hierna: DAN) en is sinds de start van het DAN onderdeel van de governance voor het integraal programmeren en het provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat (hierna: pMIEK). De werkgroep betreft alle gemeenten bij de ontwikkeling van inhoudelijke producten. Een van de concrete resultaten van het integraal programmeerproces is het pMIEK: een programma waarin de langetermijnbehoefte aan energie-infrastructuur wordt beschreven en maatschappelijk geprioriteerd. Dit biedt netbeheerders maatschappelijke input voor hun jaarlijkse investeringsplannen.

1.2. Het doel van het plan van aanpak derde ronde

Dit plan van aanpak vormt de bestuurlijke basis voor de derde versie van het pMIEK. Het gaat in op de evaluatie van pMIEK 2.0 (paragraaf 1.3), de gebiedsgerichte aanpak (paragraaf 1.4), het doel van pMIEK 3.0 (paragraaf 2.1), de aanpassingen ten opzichte van pMIEK 2.0 (paragraaf 2.2), de uitgangspunten voor pMIEK 3.0 (paragraaf 2.3), het stappenplan (paragraaf 2.4) en de organisatie (paragraaf 2.5).

Vertrekpunten zijn de Handreiking Integraal Programmeren en de Handreiking pMIEK, opgesteld door ministeries en koepelorganisaties, aangevuld met de landelijke evaluatie van het pMIEK 1.0.

Daarnaast heeft de provincie Drenthe een evaluatie uitgevoerd van de tweede iteratie. De inzichten die daaruit naar voren zijn gekomen dienen ook als vertrekpunt van dit plan van aanpak.

Dit plan richt zich op de hoofdlijn, bijbehorende afbakening en principes, zonder deze uitputtend uit te werken. Dat kan desgewenst plaatsvinden in een nader uitgewerkt (ambtelijk) projectbeheersingsplan eventueel aangevuld met een werkwijze WIP, waarvoor dit uiteraard als basis kan dienen.

1.3. Evaluatie pMIEK 2.0

De evaluatie van de tweede ronde bracht de volgende verbeterpunten aan het licht:

Ambtelijk:

- **Duidelijkheid benodigde data:** Maak dataverzoeken SMART en communiceer vooraf duidelijk welke data nodig is, waarom en in welk format.
- **Heldere rolverdeling:** Verduidelijk rollen en verantwoordelijkheden binnen het proces om verwachtingen helder te maken.

- **Verbeterde organisatiestructuur:** Optimaliseer de WIP-structuur zodat alle gemeenten goed worden meegenomen.
- **Concretiseer afwegingskader:** Maak het afwegingskader concreter en specifiek toepasbaar, vooral voor middenspanningsnet.
- **Sterkere rol maatschappelijke impact:** Neem maatschappelijke impact expliciet mee in het prioriteringsproces.
- **Efficiënter overleggen:** Maak overleggen efficiënter door vaker schriftelijke input te vragen en bijeenkomsten korter en gericht te houden.

Bestuurlijk:

- **Efficiënter besluitvormingstraject:** Minder, maar effectievere overlegmomenten met duidelijke besluitvorming.
- **Betere rolverdeling:** Duidelijkheid scheppen over wie welke verantwoordelijkheid heeft in het proces.
- **Verbeterde communicatie:** Voorkomen van herhaling en meer focus op de impact van keuzes.
- **Dataverzameling optimaliseren:** Meer ondersteuning en automatisering van data-aanlevering.

1.4. Gebiedsgerichte aanpak

De gebiedsgerichte aanpak in Drenthe betekent dat de energietransitie wordt afgestemd op de kenmerken, behoeften en kansen van een specifiek gebied.

Samenhang met andere ruimtelijke opgaven

De kracht van de gebiedsgerichte aanpak zit in het zoeken naar samenhang. Energie-infrastructuur wordt niet los ontwikkeld, maar afgestemd op andere ontwikkelingen in het gebied. Denk aan het combineren van netverzwaring met woningbouwlocaties, of het koppelen van warmtenetten aan bedrijventerreinen of nieuwbouwwijken. Zo ontstaan slimme combinaties die bijdragen aan de efficiëntie én de kwaliteit van de leefomgeving.

Ruimtelijke kwaliteit als uitgangspunt

Ruimtelijke kwaliteit is geen sluitpost, maar een leidend principe bij het ontwikkelen van energie-infrastructuur. Op basis van het advies van het College van Rijksadviseurs (CRa) wordt in elk project gekeken naar gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde: infrastructuur die functioneel is, logisch is ingepast, aantrekkelijk is vormgegeven en toekomstbestendig is. In de gebiedsgerichte aanpak wordt energie-infrastructuur niet als een op zichzelf staande ingreep benaderd, maar als onderdeel van een groter landschappelijk geheel. Door te werken met verbindende landschapsstructuren kunnen hoogspanningsstations, kabeltracés en andere voorzieningen zorgvuldig worden ingepast, met oog voor cultuurhistorische waarden en bestaande ruimtelijke structuren.

Een generiek voorbeeld: in een gebiedsontwikkeling rondom bijvoorbeeld woningbouw of defensie blijkt uit de visie dat een passende energiestructuur vereist is. Na een eerste analyse blijkt dat er drie nieuwe HS/MS-stations en één HS-koppelstation nodig zijn. Deze onderdelen worden, op basis van een afwegingskader, als prioriteit opgenomen in het pMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat). In latere fases resulteert dit in concrete locaties voor deze stations. De inpassing van de stations in het gebied wordt integraal afgewogen met de inpassing van de andere ontwikkelingen die om ruimte vragen. De realisatie van deze stations en verbindingen kan ook in samenhang met andere uitvoeringsopgaven worden gecombineerd.

Participatie en samenwerking

Bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden spelen allemaal een rol. In lijn met de Omgevingswet zetten we in op vroegtijdige en passende participatie van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden. Om (lokale) kennis te benutten en belangen in beeld te brengen om zo tot beter onderbouwde (locatie) keuzes te komen. Netbeheerders werken daarbij samen met de provincie, gemeenten en waterschappen om tot een locatiekeuze te komen die op een hogere acceptatiegraad kan rekenen. Dit kan ook leiden tot versnelling in het ruimtelijk planproces.

Rol energieclusters

De energieclusters spelen hier een cruciale rol in, in de energiecluster wordt op alle vlakken van visies, economie, energie en ruimtelijke ordening samengewerkt.

2. pMIEK 3.0 nader bekeken

2.1. Doel en werking pMIEK 3.0

Om invulling te geven aan de grote uitdagingen rondom de ontwikkeling van energie-infrastructuur is het onder meer nodig om energie-infrastructuur te programmeren en eventueel te prioriteren. Dit krijgt invulling onder de noemer van het proces van integraal programmeren. Hierbij worden ruimtelijke ontwikkelingen, sectorale initiatieven en aanpassingen aan het energiesysteem op een gecoördineerde manier samengebracht.

Het pMIEK heeft als doel om prioritaire energie-infrastructuurprojecten aan te wijzen die bijdragen aan een toekomstbestendig energiesysteem. Dit systeem moet inspelen op de groeiende energievraag én de ruimtelijke en sectorale ambities. Het pMIEK richt zich op het provinciale schaalniveau, de (middel)lange termijn (2035-2050) en beschouwt infrastructuur (kabels, lijnen, buizen, opslag, conversie) voor elektriciteit, warmte en duurzame gassen.

De productie van energie valt buiten de scope van het pMIEK, maar zal wel onderdeel van de analyse zijn om de behoefte aan infrastructuur goed te kunnen vaststellen. Het pMIEK 2.0 bevatte twee verschillende projecten, te weten concrete en verkenningsprojecten. Hier wordt in het pMIEK 3.0 onderzoeksprojecten aan toegevoegd, de beschrijving van de verschillende projecttypen is als volgt:

1. **Concrete projecten:** dat zijn projecten waarvoor al een projectbesluit is genomen.
Voor elektriciteit vallen alle projecten die in de investeringsplannen zijn opgenomen in deze categorie
2. **Verkenningsprojecten:** dat zijn projecten waarvoor nog aanvullend onderzoek of informatie nodig is om tot een projectbesluit te komen
3. **Onderzoeksprojecten:** gericht op breder onderzoek dat nodig is om vast te stellen welke energie infrastructuur wenselijk of nodig is. Denk bijvoorbeeld (niet per se relevant voor Drenthe) aan een onderzoek naar potentiële warmtebronnen, of de vraagontwikkeling naar waterstof.

Het pMIEK komt tot stand door nauwe samenwerking tussen netbeheerders, overheden en bedrijven. Ook maatschappelijke organisaties leveren inhoudelijke input. Zij worden betrokken op vooraf bepaalde momenten. Deze gezamenlijke inzet versnelt de energietransitie. Het eindresultaat is een gezamenlijk vastgesteld en bestuurlijk geborgd plan, met projecten die van bovengemiddeld maatschappelijk belang zijn. De publieke partijen verankeren dit in ruimtelijk beleid en instrumenten, en netbeheerders in hun investeringsprogramma's.

2.2. Aanpassingen t.o.v. pMIEK 2.0

Het pMIEK 2.0 is het resultaat van het integraal programmeerproces, waarvan alle stappen zijn doorlopen. Dat is nu niet nodig, aangezien het pMIEK 3.0 kan voortbouwen op de resultaten van de vorige iteratie. Daarnaast is uit de evaluatie een aantal punten naar voren gekomen die veranderingen introduceren in de wijze waarop het pMIEK 3.0 opgesteld wordt. Op een aantal aspecten zijn aanvullingen, aanpassingen of accentverschuivingen voorzien in het pMIEK 3.0 en het te volgen proces. Deze worden hieronder op hoofdlijnen benoemd.

Energievisie 2050

De ontwikkeling van het pMIEK 2.0 is mede gebaseerd op de 'Aanzet tot een Energievisie'. Dit document was bedoeld als een eerste verkenning: een inventariserende visie waarin nog geen structurerende keuzes zijn gemaakt. Het bood vooral inzicht in mogelijke richtingen voor het Drentse energiesysteem op de lange termijn, maar diende nadrukkelijk niet als besluitvormend kader.

De energievisie 2050 richt zich op de samenhang tussen het energiesysteem, sectorale ontwikkelingen en de leefomgeving. De verwachting is dat de energievisie medio 2025 afgerond is. Deze visie wordt dient als bouwsteen voor de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie wordt op basis van de verschillende bouwstenen zoals de Energievisie 2050, de bedrijventerreinvisie en de woonvisie integrale keuzes gemaakt voor de ontwikkeling van de Drentse omgeving. Hierin zullen ook structurerende keuzes over het energiesysteem worden gemaakt. De Energievisie en Omgevingsvisie worden als afzonderlijke projecten ontwikkeld, en vallen buiten de scope van het integraal programmeerproces voor pMIEK 3.0. Beide visies zullen wel input hiervoor vormen.

Afwegingskader

In de tweede ronde van het integraal programmeren, is in samenwerking tussen provincie, gemeenten en netbeheerders, een afwegingskader ontwikkeld dat richting kan geven aan toekomstige prioritering van energie-infrastructuur. Dit kader is bedoeld als hulpmiddel en houvast om straks onderbouwde keuzes te kunnen maken. Dit afwegingskader is in de vorige ronde beperkt toegepast. Toen hoefden er op het gebied van elektriciteitsinfrastructuur nog geen harde keuzes te worden gemaakt. Uit de projectfiches bleek dat drie hoogspanningsstations prioriteit konden krijgen – deze zijn dan ook alle drie geselecteerd.

In de derde ronde van het pMIEK bekijken we, mede op basis van de Energievisie 2050 en de Omgevingsvisie of dit bestaande afwegingskader nog passend is, of dat aanpassing nodig is op basis van nieuwe inzichten of praktijkervaring.

Dataverzameling

Bij de ontwikkeling van pMIEK 2.0 en de Aanzet tot een Energievisie is in samenwerking met gemeenten en netbeheerders een brede dataslag gedaan. Daarbij is informatie verzameld over woningbouw, bedrijventerreinen, industrie en mobiliteit.

Deze gegevens vormen nog steeds een waardevolle basis. Daarom gaan we deze dataslag niet opnieuw doen. Wel is het belangrijk om majeure wijzigingen die sindsdien hebben plaatsgevonden te inventariseren en te verwerken. Zo houden we het beeld actueel en bruikbaar.

De data worden verzameld via het provinciale SharePoint-platform. Alle betrokken partijen krijgen toegang en kunnen daar hun eigen gegevens beheren en actualiseren. Voor het gehele pMIEK 3.0 proces is via een planning inzichtelijk gemaakt wat de deadlines zijn voor de verschillende processen. Ook voor het verzamelen en controleren van data is dit opgenomen. Belangrijk aandachtspunt is dat de data openbaar is tenzij de belangen van gemeenten daardoor geschaad worden.

Tegelijkertijd is Enexis bezig met de ontwikkeling van een dashboard waarin de data worden ontsloten die zij gebruiken voor het plannen van nieuwe elektriciteitsinfrastructuur. Gemeenten hebben toegang tot dit dashboard en kunnen gegevens controleren en waar nodig aanvullen. Als het dashboard goed functioneert en ook voor de provincie toegankelijk is, kunnen we dit gebruiken als gezamenlijk platform binnen het pMIEK-proces. In dat geval is een aparte SharePoint-omgeving niet meer nodig.

We houden er echter rekening mee dat dit nog in ontwikkeling is. Mocht het dashboard (nog) niet werkbaar blijken voor onze doeleinden, dan houden we onze eigen datastructuur achter de hand. Zo zorgen we ervoor dat we op elk moment kunnen werken met actuele, gedeelde informatie – en houden we de lijnen kort tussen overheden en netbeheerders.

Dataverzameling gebiedsgerichte aanpak

De provincie hanteert een gebiedsgerichte aanpak voor de inrichting van de ruimte. Dat betekent een beleids- en planvormingsmethode waarbij ruimtelijke keuzes niet centraal of generiek worden gemaakt, maar specifiek worden afgestemd op de kenmerken, opgaven en belangen van een bepaald gebied. Het uitgangspunt is maatwerk: wat werkt het beste op deze plek, met deze mensen, voor deze uitdagingen?

Eén van de opgaven is het realiseren van het duurzame energiesysteem en de infrastructuur die daarbij hoort. Het pMIEK geeft dus waardevolle input voor de gebiedsgerichte aanpak. Om goed onderbouwde keuzes te maken in het pMIEK is het wel nodig om zicht te hebben op de gebiedsgerichte aanpak. Daarom is inventarisatie van de bredere opgaven en belangen in een gebied, en de uitgangspunten voor de inrichting van de ruimte onderdeel van de dataverzameling in dit proces.

Rol WIP/werkwijze

Uit de evaluatie van het pMIEK-proces is gebleken dat niet iedere gemeente bij elke bijeenkomst aanwezig hoeft te zijn om tot een goed afgestemd programma te komen. Tegelijkertijd kan de rol van de Werkgroep Integraal Programmeren (WIP) worden versterkt. Daarom organiseert de provincie minder bijeenkomsten waarbij alle gemeenten aanwezig zijn. In plaats daarvan wordt méér gebruik gemaakt van de WIP. Dit vraagt weliswaar een grotere tijdsinvestering van de deelnemers aan de WIP, maar over het geheel genomen is dit een efficiëntere manier van werken. De uitvraag van

data, wijzigingsvoorstellen voor het afwegingskader en aanpassingen op het pMIEK zullen via de WIP verlopen. Om alle twaalf gemeenten goed aangehaakt te houden in het proces wordt in ieder geval vier keer per jaar (terug te vinden in de planning) een WIP breed georganiseerd welke plaatsvindt op de samenwerkdag. Netbeheerders nemen ook deel aan de WIP en kunnen daar hun voordeel mee doen. Maar dat laat onverlet dat zij zelf verantwoordelijk blijven voor de onderbouwing van hun investeringsplan en de data die daarvoor nodig is. Het is belangrijk dat we hiervoor voldoende ambtelijke capaciteit organiseren binnen de clusters, zodat de betrokken gemeenten effectief kunnen blijven bijdragen. In bijlage 1 is een voorstel voor de ‘werkwijze WIP’ toegevoegd, dit geeft handvatten voor de samenwerking.

2.3. Uitgangspunten ontwikkeling pMIEK 3.0

Voortbouwen op pMIEK 2.0

De derde versie bouwt voort op de tweede. Projecttypen, reikwijdte en methodiek blijven grotendeels behouden. Het pMIEK 2.0 is tot stand gekomen op basis van de aanzet voor een energievisie, waarvoor een uitgebreide dataverzameling heeft plaatsgehad. Aanpassingen vinden plaats op basis van actuele inzichten, nieuwe data en beleidsdocumenten zoals de Energievisie 2050 en de Omgevingsvisie.

Duidelijkheid in besluitvorming

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aard van betrokkenheid van stakeholders en hun rol in de besluitvorming. De eindverantwoordelijkheid ligt bij de provincie, maar het is uitdrukkelijk de bedoeling om in gezamenlijkheid het pMIEK op te stellen en zoveel als mogelijk rekening te houden met de belangen van verschillende partijen. Bestuurlijke bespreking van het pMIEK 3.0 kent binnen provincie, netbeheerders en gemeenten elk een eigen (mogelijk) vervolg voor behandeling of bespreking. Voor netbeheerders is de vaststelling van het pMIEK door GS het besluit dat zij nodig hebben om het pMIEK te verwerken in de investeringsplannen 2028-2037. Behandeling en besluitvorming binnen gemeenten is mogelijk, en wordt mede ingegeven door de lokale behoeften.

Actor	Verantwoordelijkheid	Toelichting
Provincie	Eindverantwoordelijk	GS stelt het pMIEK vast. De provincie heeft de regierol en neemt het voortouw in het opstellen van het pMIEK.
Gemeenten	Geraadpleegd / input leveren / meebeslissen	Worden individueel geraadpleegd door middel van gerichte bijeenkomsten over het pMIEK. Tevens worden zij indirect betrokken via de Energyboard en de WIP.

Actor	Verantwoordelijkheid	Toelichting
Netbeheerders ¹	Geraadpleegd / input leveren / meedenken	Worden individueel geraadpleegd door middel van gerichte bijeenkomsten over het pMIEK en via de Energyboard en de WIP Betrokkenheid zit specifiek op (kennis van) energie-infrastructuur en de impact van te maken keuzes.
Ministerie van KGG	Geraadpleegd	MinKGG wordt geraadpleegd via de Energyboard.
RES Drenthe	Geraadpleegd	Worden geraadpleegd via de DOE en via de Energyboard.
Cluster 6	Geraadpleegd	Worden individueel geraadpleegd door middel van gerichte uitvraag en via de Energyboard.
Maatschappelijke organisaties	Geraadpleegd	Maatschappelijke organisaties leveren input op vooraf bepaalde momenten.

Tabel 1: overzicht van verantwoordelijkheden van verschillende partijen

Uitvoeringsagenda

Het programma wordt richting uitvoering ondersteund door een uitvoeringsagenda. Deze bevat afspraken tussen overheden en netbeheerders en is gericht op het voorkomen van vertraging en het versnellen van realisatie. Monitoring van projecten gebeurt via projectteams en de Werkgroep Kritieke Infrastructuur (WKI), die onderdeel is van het DAN. De voortgang van concrete en verkenningsprojecten wordt per kwartaal gemonitord. De agenda bevat afspraken over projectfasering, monitoring via een stoplichtsysteem, escalatiemogelijkheden richting de Energy Board en capaciteitsplanning. Ook zijn er formats voor projectbeschrijving beschikbaar.

Tegelijkertijd is de energietransitie volop in beweging. Van opwek en opslag tot het gebruik van waterstof en groen gas: ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Dit vraagt veel van betrokken partijen en leidt tot een hoge vergaderdruk, vaak met dezelfde deelnemers aan tafel. Om hier beter op in te spelen en tot een samenhangende, werkbare structuur te komen, wordt gewerkt aan een nieuwe governance. Deze herziening moet niet alleen de bestuurlijke druk verlagen, maar ook de samenwerking versterken en kan daarmee gevolgen hebben voor de inrichting en werking van het DAN.

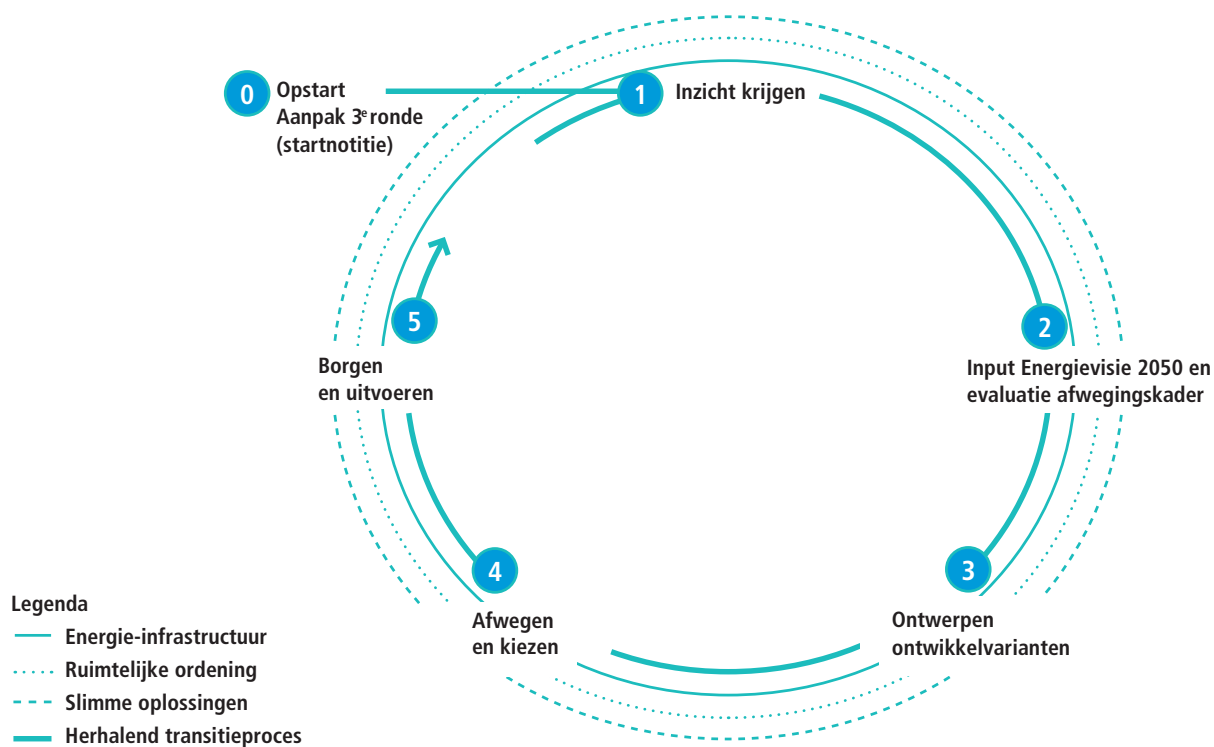
¹ Netbeheerders blijven eindverantwoordelijk voor de uitbreiding van het elektriciteits- en gasnet.

Capaciteit

Om het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat (pMIEK) succesvol op te stellen en uit te voeren, is het van groot belang dat alle betrokken partijen voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar stellen. Het realiseren van de ambities van het pMIEK vraagt om gezamenlijke inzet. Het pMIEK biedt structurele oplossingen voor het netcongestieprobleem waarmee veel partijen te maken hebben. Daarnaast draagt het programma bij aan het versterken en verbreden van de energie-infrastructuur. Hierdoor neemt de kwetsbaarheid af en ontstaat er meer flexibiliteit om te schakelen tussen verschillende vormen van energievoorziening

2.4. Stappenplan en mijlpalen naar oplevering van pMIEK 3.0

De ontwikkeling van het pMIEK volgt het proces van integraal programmeren. Dat proces is schematisch weergegeven in figuur 2.

Figuur 2: proces integraal programmeren pMIEK 3.0

Met toepassing van de uitgangspunten uit paragraaf 2.2 en de wijzigingen beschreven in 2.3 doorlopen we dit proces als volgt:

0. Plan van Aanpak:

- Plan van Aanpak derde ronde
- Vorming van een slagvaardige werkorganisatie met provincie, gemeenten en netbeheerders
- Heldere afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en besluitvorming
- Commitment van de betrokken stakeholders

Doel: Basis leggen voor een gedragen aanpak met gelijkwaardige inbreng en een gezamenlijk vertrekpunt.

1. Inzicht verkrijgen (4 juni 2025 tot en met 31 december 2025):

- Actualiseren waar nodig van de eerdere analyse van energievraag en – aanbod op basis van sectorale plannen, clusterinformatie, RES, NAL en TVW.
- In kaart brengen van behoeften per energiecluster en actualiseren waar nodig.

Uitgangspunten:

- Opgaven in de vier energieclusters
- Gebiedsgericht
- Vergroten van inzicht in weging investeringsplannen van de netbeheerders
- Daadwerkelijke uitvoering van projecten

Doel: Duidelijk beeld van de opgave, gedragen door alle betrokkenen.

2. Afwegingskader (1 januari 2026 – 5 april 2026)

- Evaluatie en actualisatie afwegingskader op basis van de Energievisie 2025, praktijkervaring en gebiedsopgaven

Doel: Fundamentele basis voor de keuzes die ons Drents energiesysteem toekomstbestendig maken.

3. Ontwerpen ontwikkelvarianten (6 april tot en met 15 september 2026)

- Schematisering van ontwikkelrichtingen voor energie-infrastructuur
- Afstemming met woningbouw, industrie, natuur en mobiliteit

Doel: inzicht in robuuste scenario's met aandacht voor de leefomgeving.

4a. Afwegen en kiezen (16 september 2026 tot en met 10 november 2026)

- Samenstelling groslijst van concrete-, verkennings- en onderzoeksprojecten, mede op basis van pMIEK 2.0 en de voortgang van die projecten
- Toepassing van het afwegingskader op basis van maatschappelijke waarde, urgentie en haalbaarheid

4b. Vaststelling pMIEK 3.0 (11 december 2026 – 31 januari 2027)

- Bestuurlijke afstemming in DOE en Energy Board
- Besluitvorming in GS

Doel: Samenstelling van een pMIEK 3.0 dat richting geeft aan investerings- en beleidskeuzes.

5. Borgen en uitvoeren (vanaf 01-02-2027)

- Verankering van pMIEK in investeringsplannen netbeheerders (2028-2037)
- Doorwerking in gemeentelijk en provinciaal ruimtelijk beleid
- Monitoring via WKI en projectteams

Doel: van plan naar praktijk, met doorwerking in het fysieke domein en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voorziene mijlpalen.

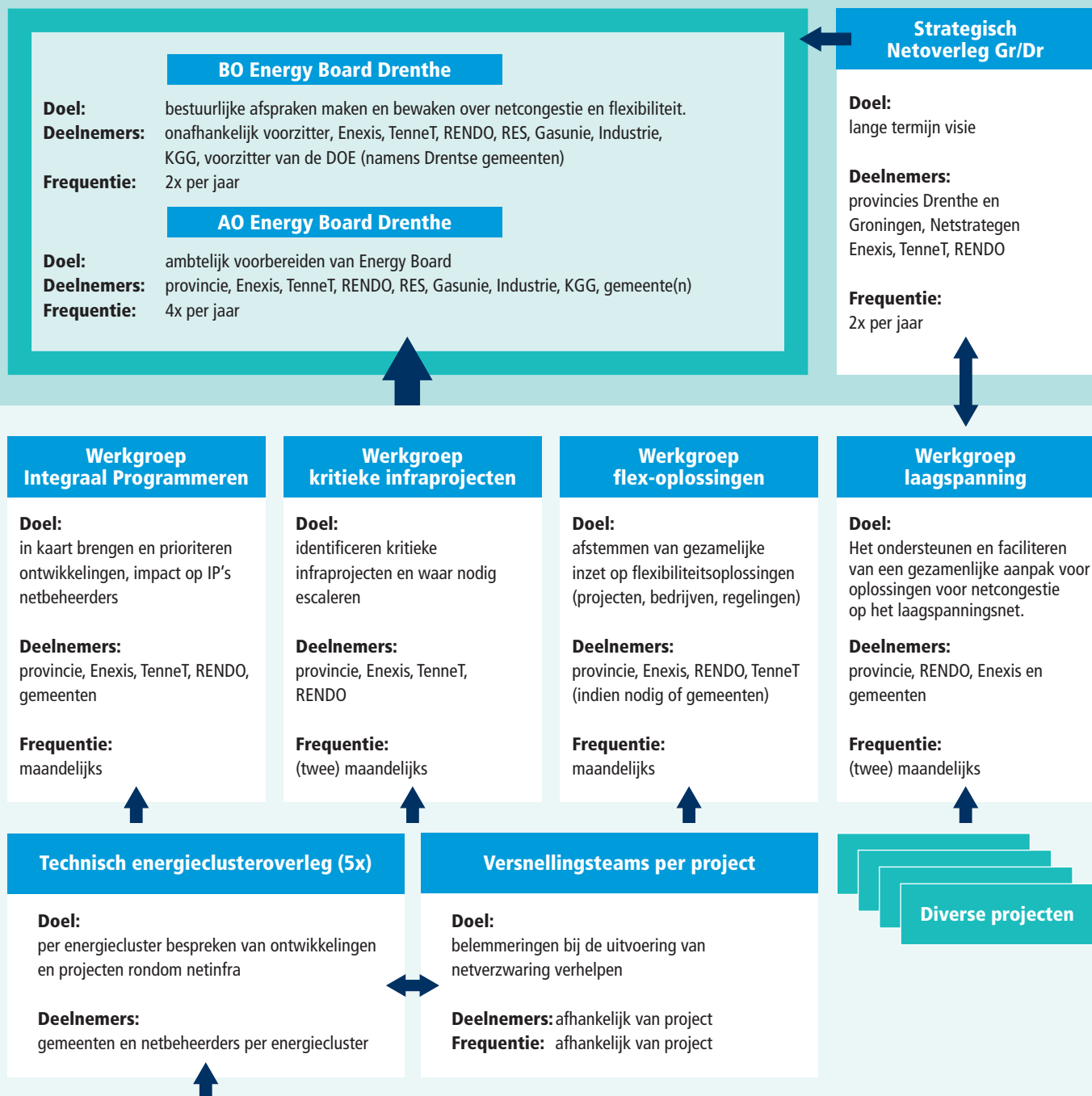
Stap		Wanneer
0	Plan van aanpak 3e ronde	8 april 2025 – 3 juni 2025
1	Inzicht verkrijgen	4 juni 2025 – 31 december 2025
2	Afwegingskader	1 januari 2026 – 5 april 2026
3	Ontwerp en ontwikkelvarianten	6 april 2026 – 15 september 2026
4 a	Afwegen en kiezen	16 september – 10 november 2026
4 b	Vaststelling pMIEK 3.0	11 december 2026 – 31 januari 2027
5	Borgen en uitvoeren	Vanaf februari 2027

Tabel 2: Mijlpalenplanning

2.5. Organisatie

Onderstaand is de hoofdlijn van de samenwerking, organisatie en rolverdeling van samenwerkende partijen geschetst.

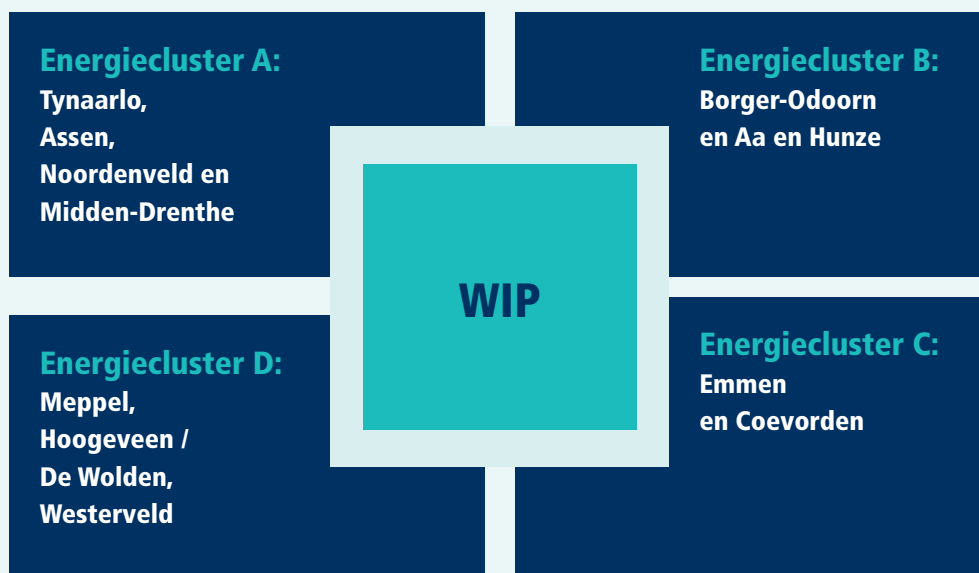
Drents Actieprogramma Netcongestie (DAN)

Verschillende partijen werken samen aan de ontwikkeling van het pMIEK, waarbij ieder vanuit zijn bestaande rol en verantwoordelijkheden handelt en bijdraagt:

- **Provincie Drenthe:** regisseur van de opgave en (mede)eigenaar van het pMIEK. Eindverantwoordelijk voor het pMIEK en stelt deze vast. Brengt eigen belang en beleid in als onderdeel van ontwikkeling pMIEK en borgt de uitkomsten ervan in haar beleid. De Provincie Drenthe stelt het pMIEK vast en borgt dit op passende wijze in haar beleid. In geval van impasses initieert ze bestuurlijk overleg, gericht op een oplossing.
- **Netbeheerders:** geven inzicht in (on)mogelijkheden in keuzes rondom investeringen en de technische, ruimtelijke en financiële implicaties. Borgt uitkomsten provinciaal MIEK in investeringsplannen.
- **Gemeenten:** dragen bij aan de ontwikkeling van het MIEK, en richten zich op keuzes en relatie tot eigen ambities en beleid. Ontwikkelen de (tussen)producten mee, leveren informatie aan, borgen uitkomsten programmering in (lokaal) beleid. De gemeenten benutten de uitkomst van het pMIEK om hun eigen beleid te verfijnen.
- **Ministerie van KGG/EZK:** is gesprekspartner en bewaakt de samenhang tussen regionale en nationale energiedoelen.
- **RES Drenthe:** is gesprekspartner en levert actuele kennis en input over bijvoorbeeld de warmtetransitie en elektriciteitsopwekking voor afstemming.
- **Cluster 6:** geeft input in de industriële energievraag en de verduurzamingsopgaven van de sector.
- **Maatschappelijke partijen:** geven input op het pMIEK vanuit hun specifieke achtergrond.

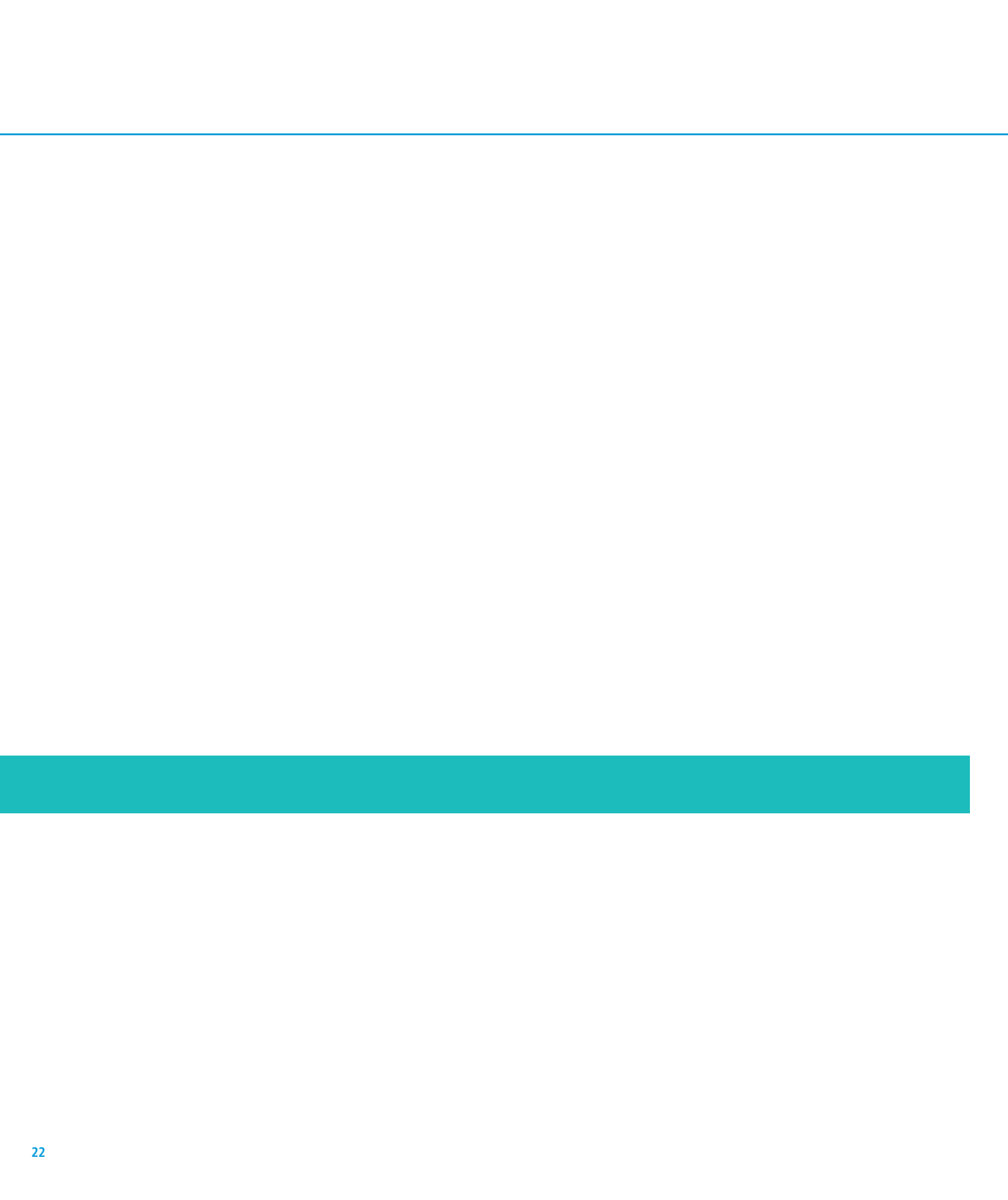
De WIP staat centraal in de ambtelijke voorbereiding van stukken. Vertegenwoordigers in de WIP fungeren als ambassadeur van het integraal programmeerproces in hun cluster en zorgen voor de afstemming en input tussen het energiecluster en de WIP. Het is belangrijk dat vertegenwoordigers hiervoor voldoende tijd krijgen. Gemiddeld kost dit een halve dag in de week en op piekmomenten kan dat aanzienlijk meer zijn.

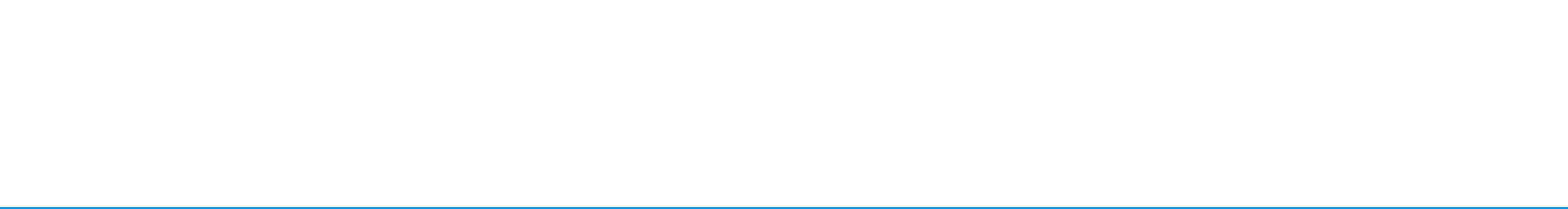
Figuur 4: Ambtelijke organisatie WIP provincie

Figuur 5: WIP inclusief netbeheerders en provincie

Bijlage 1 - Evaluatie pMIEK 2.0 proces

Inleiding

In de periode vanaf december 2023 tot en met januari 2025 is in het proces om tot het pMIEK 2.0 intensief samengewerkt door de provincie Drenthe, de Drentse gemeenten en de netbeheerders. Deze manier van samenwerken is ingegeven door de aanbevelingen vanuit het pMIEK 1.0 proces. Er is gekozen voor een werkvorm van verschillende werksessies om de processtappen voor het pMIEK 2.0 te komen.

Voordat gestart wordt met het plan van aanpak voor de 3e ronde voor het pMIEK 3.0 is ervoor gekozen om een enquête uit te zetten onder de verschillende deelnemers. Naar aanleiding van de enquête zijn er nog verdiepende interviews uitgevoerd. De aanbevelingen vanuit de enquête en interviews worden gebruikt om het proces te verbeteren.

De vragen hadden betrekking op:

- A algemene zaken
- B de dataverzameling
- C twee specifieke producten van het integraal programmeren: afwegingskader en pMIEK
- D het gevolgde proces
- E de organisatie en samenwerking
- F communicatie en overleg

Verzonden enquêtes: 154
Aantal respondenten: 30
Periode van: 13-02-2025 tot en met 26-02-2025

Gehouden interviews: Periode van: 10-03-2025 tot en met 24-03-2025

In de hoofdstuk 1 geven we een korte toelichting op de uitkomst van de gestelde vragen, hoofdstuk 2 bevat een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van de enquête en de verdiepende interviews, en hoofdstuk 3 bevat de aanbevelingen voor aanpassingen van het proces en de werkwijze.

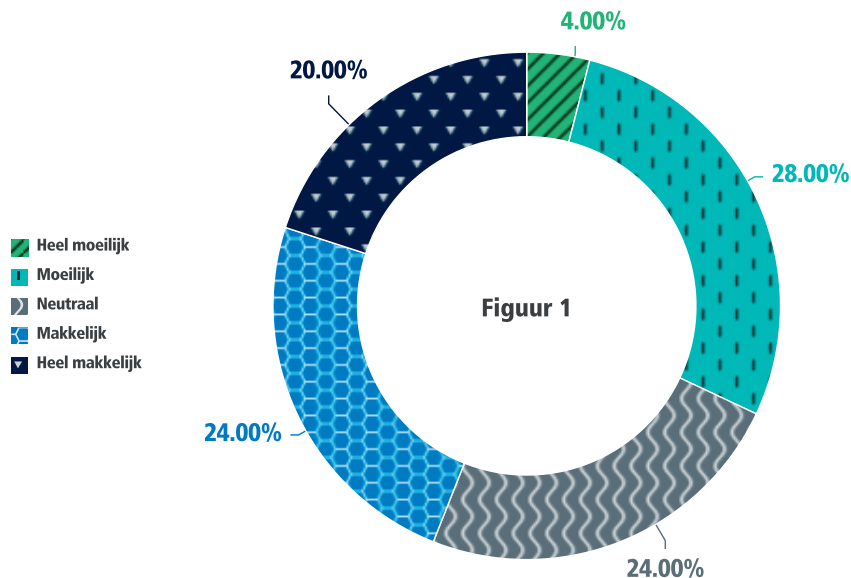
1. Uitkomsten van gestelde vragen

1.1. Ambtelijke terugkoppeling:

Deelnemers gaven aan dat het verzamelen van data niet altijd even duidelijk was. Het was voor hen niet helder welke gegevens precies nodig waren voor het proces en wanneer. Er is veel tijd gevraagd voor deelname binnen een kort tijdspad. Bovendien was dit onderdeel nieuw voor de meeste deelnemers, waardoor interne afstemming veel tijd kostte. Binnen hun eigen organisatie was vaak onduidelijk wie verantwoordelijk was voor het verzamelen van de data. Daarnaast vormden privacyaspecten een belangrijke uitdaging. Zonder delen van data geen goede programmering.

Een van de vragen die werd gesteld was:

- Hoe makkelijk of moeilijk was het om de data te verzamelen op een schaal van 1 tot 5?
Heel moeilijk is score 1, heel makkelijk is score 5.

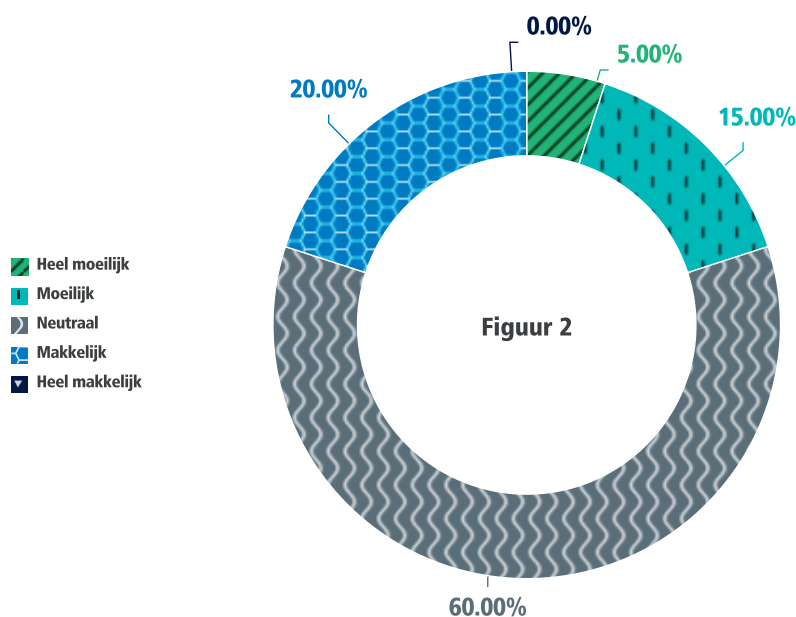

Figuur 1: onderdeel data, schematische weergave antwoorden

Het afwegingskader wordt als relevant beschouwd, maar is nog te algemeen geformuleerd. Meer van tevoren met afwegingskader “oefenen”. Ook het pMIEK 2.0 wordt als nuttig ervaren, maar er bestaat nog onzekerheid over de impact op de investeringsplannen. Verder kan de koppeling met maatschappelijke impact beter worden verduidelijkt.

Voor het onderdeel afwegingskader is onder andere de volgende vraag gesteld:

- Hoe beoordeelt u op een schaal van 1 tot 5 de toepasbaarheid van het afwegingskader?

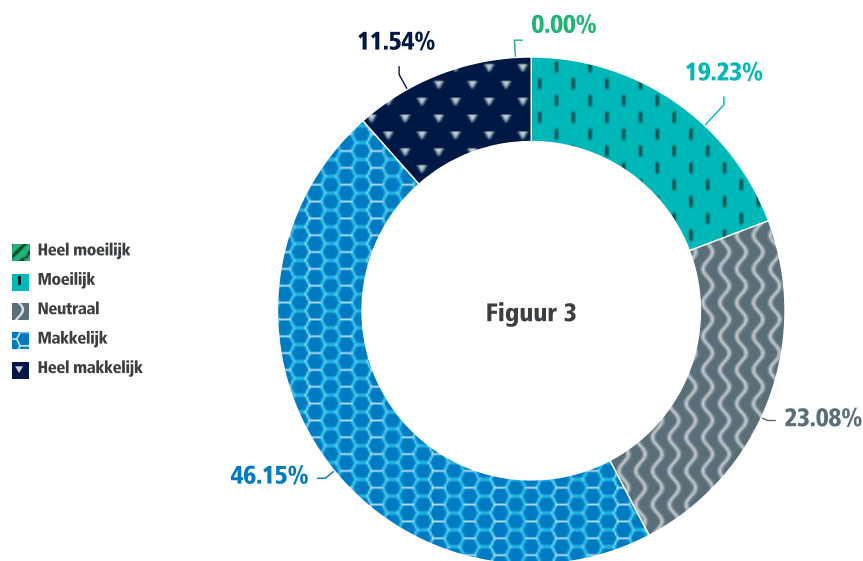

Figuur 2: beantwoording vraag toepasbaarheid afwegingskader

Over het algemeen heerst tevredenheid over het proces, mede door de actieve betrokkenheid van stakeholders. De provincie heeft zich ingespannen om alle partijen te laten deelnemen. Wel werd ervaren dat de tijdsdruk ervoor zorgde dat gemeenten moeite hadden om het tempo bij te houden. Bovendien bleek de WIP-structuur niet altijd effectief om gemeenten die hier niet aan deelnamen goed te betrekken. Uitwisseling van informatie/aandachtspunten tussen W.I.P. en pockets worden ervaren als matig; moet beter. Soms veel overleg, weinig resultaten/voortgang.

Voor het onderdeel samenwerking en rolduidelijkheid is de volgende vraag gesteld:

- Hoe duidelijk is voor u uw rol in het pMIEK op een schaal van 1 tot 5?

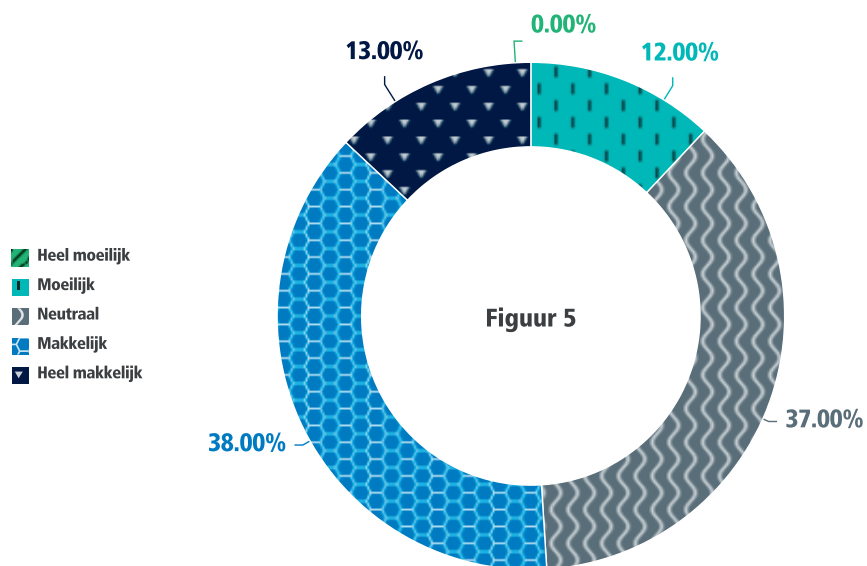

Figuur 3: Duidelijkheid rollen in pMIEK

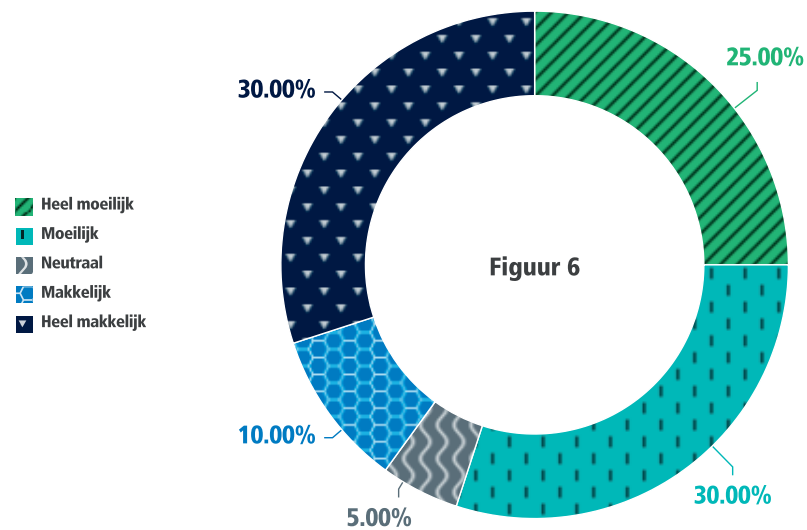
De samenwerking binnen de energieclusters verliep goed, en er was veel waardering voor de inzet\beschikbaarheid van de projectleiding. Er zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd om gemeenten actief te betrekken. Ook de werksessies werden als positief ervaren: deze waren goed georganiseerd en boden voldoende ruimte voor input en discussie.

1.2. Bestuurlijke terugkoppeling:

Voor de data-aanlevering wordt ook bestuurlijk aangegeven dat dit onderdeel meer gestroomlijnd moet plaatsvinden. Er is waardering voor de bestuurlijke overleggen maar er waren ook een aantal zonder duidelijke besluitvorming. In het vervolgproces richting het pMIEK 3.0 mag dit afgeschaald worden. De transparantie wordt gewaardeerd maar ook het onderdeel besluitvorming mag scherper. Duidelijker besluitvormingspunten aangeven. Niet duidelijk welke invloed er wel/niet is.

Figuur 4: Hoe duidelijk is voor u uw rol in het pMIEK op een schaal van 1 tot 5?

Figuur 5: Hoe waardeert u de informatievoorziening tijdens het proces op een schaal van 1 tot 5?

2. Uitkomsten enquête en interviews

2.1. Ambtelijke enquête:

- **Duidelijkheid benodigde data:** Maak dataverzoeken SMART en communiceer vooraf duidelijk welke data nodig is, waarom en in welk format.
- **Heldere rolverdeling:** Verduidelijk rollen en verantwoordelijkheden binnen het proces om verwachtingen helder te maken.
- **Verbeterde organisatiestructuur:** Optimaliseer de WIP-structuur zodat alle gemeenten goed worden meegenomen.
- **Concretiseer afwegingskader:** Maak het afwegingskader concreter en specifiek toepasbaar, vooral voor middenspanningsnet.
- **Sterkere rol maatschappelijke impact:** Neem maatschappelijke impact expliciet mee in het prioriteringsproces.
- **Efficiënter overleggen:** Maak overleggen efficiënter door vaker schriftelijke input te vragen en bijeenkomsten korter en gericht te houden.
- In verschillende organisaties is er een capaciteitsprobleem
- Er is niet altijd voldoende kennis in de deelnemende organisaties aanwezig
- Waardering voor de transparantie en openheid in het proces
- Onderlinge samenwerking wordt als prettig ervaren

2.2. Bestuurlijke enquête:

- **Efficiënter besluitvormingstraject:** Minder, maar effectievere overlegmomenten met duidelijke besluitvorming.
- **Betere rolverdeling:** Duidelijkheid scheppen over wie welke verantwoordelijkheid heeft in het proces.
- **Verbeterde communicatie:** Voorkomen van herhaling en meer focus op de impact van keuzes.
- **Dataverzameling optimaliseren:** Meer ondersteuning en automatisering van data-aanlevering.

2.3. Aanscherping op basis van de verdiepende interviews:

- **Bestuurlijke besluitvorming:** Heldere opdrachtformulering vooraf is nodig. De provincie moet zo nodig de regie nemen om vertraging te voorkomen.
- **Capaciteit en efficiëntie:** Capaciteit moet vooraf worden geborgd. Minder, maar effectiever overleg wordt aanbevolen.
- **Dataverzameling:** SMART en thematisch uitvragen, gebruik maken van centrale platforms en NDA's bij privacygevoelige data.
- **Maatschappelijke impact:** Keuzes beter uitleggen en vertalen naar bestuurlijke prioritering. Bundelen van uitvoeringsagenda's voorkomt versnippering.
- **Algemene lessen:** Governance moet pragmatisch zijn; evaluatielessen moeten actief worden verwerkt in het vervolgproces.

3. Aanbevelingen

1. Duidelijkheid en Structuur

- Verduidelijk rollen en verantwoordelijkheden binnen het proces.
- Heldere opdrachtformulering vooraf: bepaal gewenste resultaten en besluitvormingspunten.
- Zorg voor een duidelijke en pragmatische governancestructuur.

2. Efficiëntie en Capaciteit

- Verminder het aantal fysieke overleggen, verhoog de effectiviteit.
- Borg capaciteit expliciet in het Plan van Aanpak en uitvoeringsagenda.
- Verdeel werklast slim en werk met vertegenwoordigers of thematische betrokkenheid.
- Gebruik ook digitale of schriftelijke overlegvormen

3. Verbetering Dataverzameling

- Maak dataverzoeken SMART, thematisch en communiceer deze helder.
- Optimaliseer dataverzameling via centrale platforms (bijvoorbeeld SharePoint).
- Inventariseer beschikbare data vooraf.
- Overweeg gebruik van NDA's bij privacygevoelige gegevens.
- Bied meer ondersteuning bij dataverzameling.

4. Maatschappelijke Impact en Communicatie

- Maak de maatschappelijke impact explicieter in keuzes en prioritering.
- Ontwikkel een communicatiestrategie om gemaakte keuzes transparant uit te leggen.
- Versterk de transparantie richting inwoners en stakeholders.

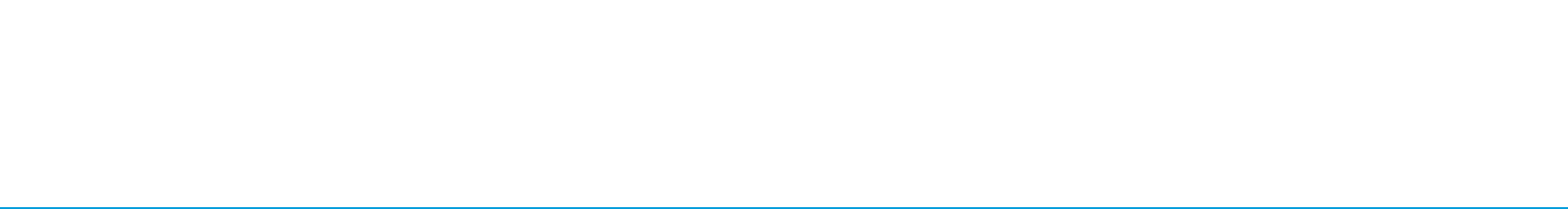
5. Regie en Besluitvorming

- Provincie moet actief regie nemen bij gebrek aan overeenstemming.
- Minder bestuurlijke overleggen, maar duidelijkere en effectievere besluitvorming.
- Maak afwegingskader concreter en bespreek dit actief in bestuurlijke gremia.

6 Leren en Innoveren

- Verwerk evaluatielessen actief in het vervolgproces (bijvoorbeeld bij het Plan van Aanpak).
- Houd ruimte voor verkenningprojecten en innovatie in volgende fasen.

Bijlage 2 - Werkwijze WIP

1. Aanleiding

Naar aanleiding van het opstellen van het pMIEK 2.0 is een evaluatie uitgevoerd om te beoordelen hoe het proces is verlopen en welke lessen daaruit getrokken kunnen worden. Een belangrijk aandachtspunt daarbij was de rol en werking van de Werkgroep Integraal Programmeren (WIP). Uit de evaluatie blijkt dat de WIP een centrale rol speelt in de totstandkoming van het programma, maar dat er tegelijkertijd behoefte is aan meer duidelijkheid over de werkwijze en het kader waarbinnen de werkgroep opereert (zie 2. Aanbevelingen vanuit de evaluatie onder: b, c en f). Deze notitie beschrijft daarom de werkwijze van de WIP voor de derde ronde van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat (pMIEK) in Drenthe. De energietransitie stelt ons immers voor de opgave om tijdig, efficiënt en in goed overleg met de samenleving te zorgen voor voldoende energie-infrastructuur – en het pMIEK is daarin een cruciaal instrument.

2. Aanbevelingen vanuit de evaluatie

Ambtelijk:

- A **Duidelijkheid benodigde data:** Maak dataverzoeken SMART en communiceer vooraf duidelijk welke data nodig is, waarom en in welk format.
- B **Heldere rolverdeling:** Verduidelijk rollen en verantwoordelijkheden binnen het proces om verwachtingen helder te maken.
- C **Verbeterde organisatiestructuur:** Optimaliseer de WIP-structuur zodat alle gemeenten goed worden meegenomen.
- D **Concretiseer afwegingskader:** Maak het afwegingskader concreter en specifiek toepasbaar, vooral voor middenspanningsnet.
- E **Sterkere rol maatschappelijke impact:** Neem maatschappelijke impact expliciet mee in het prioriteringsproces.
- F **Efficiënter overleggen:** Maak overleggen efficiënter door vaker schriftelijke input te vragen en bijeenkomsten korter en gericht te houden.

Bestuurlijk:

- A **Efficiënter besluitvormingstraject:** Minder, maar effectievere overlegmomenten met duidelijke besluitvorming.
- B **Betere rolverdeling:** Duidelijkheid scheppen over wie welke verantwoordelijkheid heeft in het proces.
- C **Verbeterde communicatie:** Voorkomen van herhaling en meer focus op de impact van keuzes.
- D **Dataverzameling optimaliseren:** Meer ondersteuning en automatisering van data-aanlevering.

3. Doel van de WIP

De clustervertegenwoordiger in de WIP is verantwoordelijk voor:

- Het leveren van input op de processtukken van het pMIEK
- Het ophalen van input en terugkoppelen van de uitkomst in de energiecluster.
- Inplannen van overleggen in de energieclusters (voorafgaand en na afloop van de WIP).
- Afstemming tussen de gemeenten en netbeheerders indien nodig binnen het energiecluster.

4. Uitgangspunten

- **Gebiedsgericht:** afstemming op gebiedsontwikkelingen, ruimtelijke inpassing en andere sectorale opgaven.
- **Samenwerking:** provincie, gemeenten en netbeheerders als gelijkwaardige partners.
- **Publieke afweging en prioritering:** Besluitvorming vindt plaats op basis van een publiek afwegingskader, waarbij maatschappelijke belangen en prioriteiten worden gewogen om te komen tot een gedragen en uitvoerbaar programma.
- **Gesprekspartner van de provincie:** In overleg wordt besloten of bepaalde onderwerpen in WIP verband worden besproken of dat een breed overleg met alle 12 gemeenten meer opportuun is.

5. Werkwijze

In het plan van aanpak derde ronde is de volledige werkwijze voor het opstellen van het pMIEK omschreven. In dit hoofdstuk wordt de werkwijze opgesomd.

5.1. Procesfasen

- 0 Plan van aanpak 3e ronde pMIEK
- 1 Inzicht verkrijgen
- 2 Input Energievisie 2050 en evaluatie afwegingskader
- 3 Ontwerp ontwikkelvarianten
- 4a Afwegen en kiezen
- 4b Vaststellen pMIEK door Gedeputeerde Staten
- 5 Borgen uitvoering

5.2. Overleggen

- Maandelijks WIP-bijeenkomsten, waar mogelijk aansluitend bij de samenwerkdagen;
- Per energiecluster één gemeentelijke vertegenwoordiger, bij verhindering wordt er voor vervanging gezorgd;
- Bij voorkeur wordt twee weken voorafgaand aan de WIP de agenda en de stukken gedeeld, met alle 12 gemeenten, zodat er voor alle gemeenten voldoende tijd is om de stukken door te lezen en de input voor de WIP voor te bereiden;
- Deadlines en afspraken gemaakt in het overleg worden nagekomen;
- Breed gemeentelijk overleg of werksessies indien de processtap over het onderwerp daarom vraagt.

6. Producten van de WIP

- pMIEK 3.0 met projectenlijst, projectfiches en procesbeschrijving;
- Input voor uitvoeringsagenda pMIEK en monitoring;

7. Besluitvorming pMIEK

Deze werkwijze wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten en de andere samenwerkingspartners nemen hier kennis van.

